

HUKUK ANABİLİM DALI TEZLERİ İÇİN GÖNDERME, DİPNOT/SONNOT VE KAYNAKÇA USULLERİ

1 GÖNDERME (ATIFLAR) : Çalışmanın içinde kaynak göstermeye denir. Başka kaynaklardan yapılan alıntılar, ya aynen aktarılır veya özü değiştirilmemek kaydıyla tezi yapanın kendi cümleleriyle özetlenerek yahut yorumlanarak verilir. Her iki durumda da, alıntı yapılan kaynağa (metin, tablo, şekil ve benzeri dahil) mutlaka atıfta bulunulmalıdır.

İki yaklaşım bulunmaktadır: yazar-tarih ve numerik yaklaşımdır. Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hukuk Fakültesi Tezleri için numerik yaklaşım kullanılmaktadır. Numara, gönderme yapılan alıntının sonuna ve normal metin satırının üst hizasına yükseltilecek yazılır. Metinde yapılan atıflar sayfa altında yer alan dipnotlarda gösterilmelidir.

1.1 ALINTILAR

Gönderme yapılırken aşağıdaki hususlar dikkate alınmalıdır.

- Üç satırı geçmeyen ve kaynaktan bire bir alınan **alıntılar** (quotation), çift tırnak içinde(".....") gösterilirler. Üç satırı geçen düz metin alıntıları ise tez metni ile alıntı arasında en az iki satır aralığı boşluk bırakılarak, bütünüyle metnin sol boşluğundan itibaren en az dört vuruş boşluk bırakılarak, alıntı içinde tek satır aralığı kullanılarak ve italik yazılır. Bu durumda ifade tırnak içine alınmaz.
- Yine kaynaktaki bilginin özünü değil, biçimini değiştirerek yaptığı alıntılar ise, çift tırnak arasına alınmadan gösterilirler. Her iki alıntı türünde de, ilgili kaynağa mutlaka atıf yapılır ve atıfların her birine, bir birini izleyen numaralar verilir.
- Kaynaktan aktarılan bilgilerin tamamı verilebileceği gibi, aktarılan bilgilerin sadece belli bölümleri de verilebilir. Bu durumda, cümlelerde belli kelimelerin, çeşitli cümlelerin, paragraf ve sayfaların atlanarak verildiğini göstermek üzere, atlanılan kısımlar üç nokta ile belirtilir.
- Şiirlerden aktarma yapılırken, bir veya daha fazla satır, hatta sayfa atlanarak verilmek istenirse, atlanan yerler için sadece tek satır boşluk bırakılır ve bu satır noktalanarak gösterilir.
- Başka kaynaklardaki bilgilerin aynen aktarılması durumunda, kaynaklarda noktalama işaretleri ve çeviri yanlışları dahil olmak üzere harf, cümle, tarih, yer vb. gibi yanlışlıklar da tekrarlanır. Tezi yapan kişi, kaynak metindeki yanlışlıkları düzelterek vermek isterse, bu durumda doğru bilgi, yanlış bilgidен hemen sonra bir parantez içinde gösterilir.

2. REFERANS DİPNOTLARI / SONNOTLAR: Notlar her sayfanın dip kısmına yerleştirilen dipnotlar ya da her bölüm sonuna yerleştirilecek sonnotlar biçiminde olabilir yahut tez sonuna bibliyografyadan önce konulabilir.

Dipnotlar ve sonnotlar tek satır aralıkla yazılır; bir nottan diğerine ise iki aralık bırakılır. Dipnotlar ana metinden bir yatay çizgiyle ayrılır. Bu çizgi ilk dipnot satırının bir aralık üzerinde yer alır, referans dipnotlarında ana metinde kullanılan yazı karakterinden bir boy küçük yazı karakteri kullanılır.

Dipnotların ve sonnotların numaralandırılmasında arap rakamları kullanılır. Bu durumda rakam, normal metin satırının üst hizasında yükseltilmiş olarak kullanılması gerekmektedir.

Referans dipnotlarında, aynı kaynağa ikinci veya daha fazla atıfta bulunulması gerektiğinde, bibliyografik bilgiler, aşağıdaki sırayla ve kısaltılarak uygulanır. Yazarın soyadı, virgül, eserin uygun biçimde kısaltılmış adı, virgül, sayfa numarası.

Bu hususta aşağıdaki listede verilen uluslararası ve Türkçe kısaltmalardan Türkçe kısaltmalar tercih edilmeli; tercih edilen kısaltma yöntemi tezin bütününde uygulanmalıdır.

Bibliyografik Bilgiler	Uluslararası	Türkçe
Bakınız	V.	Bkz.
Karşılaştırınız	Cf.	Karş.
Karşı görüş	vs.	k.g.
Aynı eser/yer	Ibid.	a.e.
Adı geçen eser / makale	op.cit	a.g.e. / a.g.m
Yazara ait son zikredilen yer	loc.cit	a.y.
Eserin kendi içinde yukarıya atıf	supra	bkz. yuk.
Eserin kendi içinde aşağıya atıf	infra	bkz. aş.
Eserin bütününe atıf	passim	b.a.
Basım yeri yok	w.place	y.y.
Basım tarihi yok	w.date	t.y.
Üçten fazla yazarlı eserlerde ilk yazardan sonrakiler	et. al.	ve diğ. /v.d.
Sayfa/sayfalar	p. / pp.	s. / ss.
Editör/yayına hazırlayan	Ed. by	Ed. veya Haz.
Çeviren	Trans. by	Çev.

2.1 REFERANS DİPNOTLARI İLE İLGİLİ DİĞER KURALLAR : Referans dipnotlarında, ilgili kaynağa ilk kez referans veriliyorsa, bu referansta, eserle ilgili mevcut bibliyografik bilgilerin tümü, aşağıdaki sırayla yer alır:

Yazar adı ve soyadı, eser adı, yayına hazırlayan (veya editör), çeviren veya çizer adı ve soyadı, cilt, basım, baskı ve yayın bilgisi (cilt sayısı, basım sayısı, baskı sayısı, seri adı, yayın yeri, yayınevi,), cilt numarası, yayın tarihi, ve sayfa sayıları.

Eğer referans dipnotlarında, aynı kaynağa ikinci veya daha fazla atıfta bulunuluyorsa, yukarıdaki bilgiler kısaltılarak verilir.

2.1.1 Yazar Adı:

- a. Bir eserde yazar, kişi veya tüzel kişi (kurum, kuruluş gibi) özelliğini taşıyabilir. Dipnotta, yazar adları, kaynak kitabın iç kapağında verildiği şekilde tekrarlanır. Yani önce yazar adı,(varsa önce ilk, sonra ikinci adı), sonra yazarın soyadı belirtilir.
- b. İki veya üç yazarlı eserlerde, her yazarın adı, eserin iç kapağında verilen sırayla ve aralarına virgül konularak verilir.
- c. Üçten fazla yazarı olan eserler için, sadece ilk yazarın adı ve soyadı verildikten sonra 've diğerleri' anlamına gelen 'v.d.' ibaresi kullanılır.
- d. Atıf yapılan eserin iç kapağında herhangi bir yazar adı verilmemişse ve eserin yazar/ yazarları başka sayfa veya kaynaklardan da elde edilememişse, o zaman dipnot, eser adıyla başlar. Ancak, eserin yazarları başka sayfa veya kaynaklardan doğru olarak saptanmışsa, o zaman bu adlar, atıf yapılan eserin iç kapağı dışında bir yerden elde edildiklerini göstermek üzere, parantez içine alınırlar.
- e. İç kapakta, yazarın takma veya müstear adı kullanılmışsa, bu ad dipnotta da aynen verilir. Ancak, yazarın gerçek adı biliniyorsa veya saptanmışsa, takma addan sonra bir parantez veya köşeli parantez içinde gösterilebilir.

2.1.2 Kitap Adı:

Kitap adı, atıf yapılan eserin iç kapağında olduğu şekilde verilir. Ancak, kitap adı, hem asıl ad, hem de tamamlayıcı ikinci ve/veya üçüncü adlardan oluşmuşsa, o zaman asıl ad ve tamamlayıcı ikinci ad arasına, iç kapakta olmasa bile iki nokta üst üste konur. Böylece, asıl ve tamamlayıcı adın birbirine karıştırılması önlenir.

Dipnotlarda kitap adları, italik yazılır ve kitap adından hemen sonra virgül konur.

2.1.3 Süreli Yayınların Adları:

Süreli yayınların adları koyu renk harflerle yazılır.

2.1.4 Yayına Hazırlayan (veya Editör), Çeviren, Resimleyen, Çizen Vb.'Nin Adları:

Kitap, makale gibi eser adlarından sonra, eğer varsa, yukarıda belirtilen kişi/kişiler, 'yayına hazırlayan, editör, çeviren vb.' dendiikten sonra, iki nokta üst üste konarak gösterilir. İstenirse, bu işlev adları, ' yay.haz., ed., çev., çiz., ' şeklinde kısaltılarak da verilebilirler.

2.1.5 Makale Adı:

Makale yazarı/yazarlarının adından sonra virgöl konur. Virgülden sonra makale adı, çift tırnak içinde verilir. Makale adından sonra yine virgöl konur. Bunu kitap adı gibi yazılan süreli yayının adı izler.

2.1.6 Tez Adı:

Yayınlanmamış tezlerin adları, makale adı gibi çift tırnak içinde verilir.

2.1.7 Ansiklopedi Maddelerinin Adları:

Makale adı gibi verilir.

2.1.8 Elektronik Kaynaklara İlişkin Dipnotlar:

- a) Eser, aynı zamanda daha önce basılı halde yayınlanmışsa, o zaman, önce yazının yer aldığı ilk kaynağın referans dipnotu, sonra parantez içinde 'çevrimiçi' ibaresi ve daha sonra da eserin yer aldığı elektronik kaynağın site adı ile siteden yararlanılan tarih verilir.
- b) Eğer eser daha önce basılı halde yayınlanmamışsa, varsa yazarın adı ve soyadıyla eser adı, sonra 'çevrimiçi' ibaresi ile eserin yer aldığı elektronik kaynağın site adı ve siteden yararlanılan tarih verilir.

2.1.9 Cilt, Basım, Baskı ve Yayım Bilgisi:

Dipnotlarda, yazar adı, eser adı, çeviren, çizen, hazırlayan kişilerin adlarından sonra, cilt, basım, baskı ve yayın bilgileri, aşağıdaki sıraya uygun biçimde verilir.

- a. Cilt bilgisi: Yukarıda belirtilen cilt bilgisi, genel olarak atıf yapılan kitaplar için geçerlidir. Bir kitap, sadece bir ciltten ibaretse, cilt bilgisi verilmez. Kitap birden fazla cilt halinde yayımlanmışsa, bu durumda, kitabın kaç ciltten oluştuğu belirtilir. Cilt sayısından sonra virgöl konur ve eğer varsa basım ve baskı sayıları verilir.
- b. Basım, baskı bilgisi: Atıfta bulunulan eser ilk basım (edition) ise, dipnotta basım sayısı belirtilmez. Ancak eserin , 2. veya daha sonraki basımlarından yararlanıldıysa, o zaman basım sayısı, 2. bs., 3. bs. şeklinde belirtilir.

Atıf yapılan eserin basım sayısının yanı sıra, baskı (print, printing) sayısı da mevcutsa, bu sayı da, basım bilgisinden sonra virgöl konarak gösterilir. Örneğin, 3. bs., 12. bsk. gibi.

- c. Yayım bilgisi: Bu bilgi, atıf yapılan eserin yayım yeri ve eseri yayımlayan kuruluş bilgisini içerir. (İstanbul, Remzi Kitabevi gibi) Yayım yeri ile yayımcı kuruluş arasına virgöl konur.

Atıfta bulunulan eserde yayım yeri yoksa, bu durum 'y.y.' (yayım yeri yok) kısaltmasıyla, yayımcı kuruluşun adı yoksa, yine 'y.y.' (yayımcı yok) kısaltmasıyla ve yayım tarihi belirtilmemişse 't.y.' (tarih yok) kısaltmasıyla gösterilir.

Eserin iç kapağında yayım tarihi belirtilmemişse, ancak iç kapağın arkasında copyright tarihi (© sembolünden sonra verilen tarih) gösterilmişse, o zaman bu tarih, dipnotta yayım tarihi olarak verilir.

- d. **Cilt ve Sayfa Numaraları:** Dipnotlarda, kitap, süreli yayın, ansiklopedi, tez gibi eserlerin hangi cildinden alıntı yapıldığını göstermek için, ilgili cilt numarası büyük Romen rakamıyla verilir. Bundan sonra virgöl konur ve hemen ardından alıntı yapılan sayı, virgöl, ilgili sayfa veya sayfaların numarası verilir. (Örnek: C:IV, No:4, s.1 gibi)

2.1.10 Arşiv Belgelerine Yapılan Atıflar:

Bu tür atıflar için verilen dipnotlarda, belgenin mahiyetini bildiren açıklama, belge tarihi, arşiv ve varsa dosya numaraları belirtilir.

2.1.11 Gazete Makaleleri veya Haberlerine Yapılan Atıflar:

Gazete makaleleri ve haberlerine yapılan atıflarda, süreli yayın makaleleri için belirtilen kurallar uygulanır. Ancak, her iki durumda da, makale veya haber başlığından sonra, ilgili gazetenin adı, günü, ayı, yılı ve sayfası belirtilir.

2.1.12 Kutsal Kitaplara ve Klasik Eserlere Yapılan Atıflar:

Kuran ve benzeri kutsal kitaplara yapılan atıflarda, kitap adları, koyu renkle yazılmaz.

2.1.13 Latin ve Eski Yunanca Klasik Eserlere Yapılan Atıflar:

Eser adları, koyu renkle yazılır. Ancak, bu eserlerin cilt numaraları küçük Romen rakamlarıyla, bölümleri ve sayfa numaraları ise Arap rakamlarıyla gösterilir.

2.1.14 Referans Dipnotlarına Ait Örnekler.

Kitaba atıf:

Zeki Hafızoğulları, Muharrem Özen, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar*, Ankara, Usa Yayıncılık, 2010, s. 146.

Yener Ünver, *Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer*, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2003 s.1032.

Giovanni Sartori, *Demokrasi Kuramı*, Çev. Deniz Baykal, Ankara, Siyasi İlimler Türk Derneği Yayınları, t.y., s. 11.

Bülent Tanör, *Türkiye'nin İnsan Hakları Sorunu*, 3. bs., İstanbul, BDS, t.y., s. 43.

Aynı esere izleyen şekilde ikinci kez referans:

A.e.

Aynı esere, fakat farklı sayfasına referans:

A.e., s. 53.

Araya başka referanslar girildiğinde, Ünver'in kitabına yeniden referans:

Ünver, *Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer*, s. 65.
veya

Ünver, a.g.e., s.65.

Edite edilmiş kitapta makaleye referans:

George C. Homans, "Social Behavior as Exchange", **Small Groups**,
Ed. by. A. Paul Hare, Edgar R. Bogotta, Robert F. Bales, New York,
Alfred A. Knopf, 1962, p. 175.

Aynı esere izleyen referans:

A.e., s. 178.

Sürelî yayında makaleye atıf:

Koca, M., "5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Yağma Suçu", **Legal Hukuk Dergisi**, S: 32, Ağustos 2005, s. 2801.

İbrahim Ö. Kaboğlu, "Düşünce Özgürlüğü: Avrupa Ölçütleri ve Türkiye,"
İnsan Hakları Yıllığı, C.XV ,1993, s. 50.

Ernst E. Hirsch, "İktidar ve Hukuk," Çev. Hayrettin Ökçesiz, **Hukuk Araştırmaları**, C.II, No:3 ,Eylül-Aralık 1987, s. 44.

Yukarıda Koca'nın makalesinin aynı sayfasına tekrar atıf:

Koca, a. y.

Ansiklopediye atıf:

Paul Bohannon, "Law and Legal Institutions," **International Encyclopedia of Social Sciences**, Vol.IX, Ed. by., David L. Shils, w. Place, McMillan and Free Press, 1968, pp. 73-77.

Klasik eserlere atıf:

Aristoteles, **Nikomakhos'a Etik** i, 10, s. 22-23.

Kutsal kitaplara atıf:

Old Testament iii. 5. , Kur'an i. 10.

Elektronik kaynaklara atıf

John N.Berry , "Educate Library Leaders," **Library Journal**, February 15, 1998 , (Çevrimiçi) <http://www.epnet.com/ehost>, 3 Nisan 2000. veya

Bill Crowley-Bill Brace, "A Choice of Futures: Is It Libraries Versus Information?", (Çevrimiçi) <http://www.epnet.com/ehost>, 30 Mart 2000.

Ali Çolak, "Sait Faik ölmemiş, çoğalmış"... (Çevrimiçi) <http://www.zaman.com.tr>, 21 Temmuz 2006

3. KAYNAKLAR (BİBLİYOGRAFYA) LİSTESİ:

Metinde alıntı yapılan bütün kaynaklar, "KAYNAKÇA" başlıklı yeni bir sayfada gösterilir. Ek'ler kısmından hemen önce yer alır. Bu bölümde, dipnotlarda verilen bibliyografik kimlikler doğru ve tam olarak listelenir. Fakat kaynakçada referans gösterimi dipnot gösteriminden farklıdır. Yazar soyadı ve adı (kısaltılmış), tarih, eser adı, yayına hazırlayan(veya editör), çeviren veya çizer adı ve soyadı, cilt, basım, baskı ve yayın bilgisi (cilt sayısı, basım sayısı, baskı sayısı, seri adı, yayın yeri, yayınevi), cilt numarası ve sayfa sayıları.

- Kaynaklar Listesine bölüm numarası vermeyiniz, ancak tez boyunca kullanılan sayfa numaraları aynı biçimde liste boyunca sürdürülmelidir.
- Kaynakça başlığı sayfa başından 5 cm. aşağıda ve ortalanmış biçimde yerleştirilmeli ve listenin kendisi bunun üç satır altında başlamalıdır.
- Her referans kaynağı tek satır aralıkla yazılmalı ancak bir kaynaktan ötekine geçirirken 2 satırlık aralık bırakılmalıdır.
- Metinde gönderme yapılmayan kaynaklara "Kaynakça"da yer verilmez. Bizzat görülmeyen ve yararlanılmayan kaynaklar "Kaynakça"ya alınmaz. Böyle bir uygulama "çalıntı" sayılır.
- Kaynaklar yazarların soyadına göre alfabetik olarak sıralanır. Eğer yazar adı yoksa yapıt adı esas alınır. Ancak, kaynakçada yazarlarının soyadı başa alınır ve soyadı ile ad arasına virgül konur. Adının sadece ilk harfi nokta ile ifade edilir.

- Üç yazarlı eserlerde bütün yazarların soyadı ve isimlerinin kısaltılmışı kullanılır. Üçten fazla yazarlı eserlerde sadece ilk yazarın soyadı ve isminin kısaltılmış harfleri kullanılır (örn 2).
- Gösterilen kaynakların künyelerinde kesinlikle kısaltmaya başvurulmamalıdır.
- Bir yazarın birden çok yapıtı kullanılmışsa kaynaklar kronolojik sırayla yazılır. Bir yazarın aynı yıl yayımlanmış birden fazla yapıtı kullanılmışsa yapıt adlarının alfabetik sırasına göre “2009a”, “2009b” şeklinde sıralanır.
- Bibliyografyada yer alan kitaplar için, sayfa numarası belirtilmez. Ancak, makalelerde, makalenin hangi sayfalar arasında yer aldığı belirtilir.

Örnek Kaynakça

[1] Benton, L., Castells, M., Portes, A., (1989), *Informal Economy*, Baltimore: The John Hopkins University Press.

[2] Benton, L. v.d., (1989), *Informal Economy*, Baltimore: The John Hopkins University Press.

[3] Parsons, T., (1964), *The Social System*, London: Routledge and Kegan Paul.

[3] Ünver Y., (2003) *Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer*, Ankara: Seçkin Yayınevi.

[4] Yılmaz, E. (1996), *Hukuk Sözlüğü*, 5. Baskı, Ankara: Yetkin Yayınları.